

ביטחון הוא התקווה - יום הזיכרון לדבין

היתה לי הזכות מוקדם יותר השבוע, יחד עם שירה ואלה, לקחת חלק במפגש של פורום מטכ"ל לציון יום השנה ה-29 להירצחו של יצחק רבין ז"ל.

בין השאר חזרנו אל נאום שלו, מהשבעת ממשלתו השנייה, ב-1992: "ביטחון איננו רק הטנק, המטוס וספינת הטילים. ביטחון הוא גם, ואולי אף קודם כול, האדם – האדם, האזרח הישראלי. ביטחון הוא גם החינוך של האדם, הוא הבית שלו, הוא הרחוב והשכונה שלו, הוא החברה שבתוכה צמח. וביטחון הוא גם התקווה של האדם."

אני מניח שקראתי את הפיסקה הזו אינספור פעמים בחיי. אך משום מה את השורה האחרונה קראתי הפעם כאילו שאני קורא אותה לראשונה: "ביטחון הוא גם התקווה של האדם". אנחנו מרבים לעסוק בתקווה בשנה האחרונה. אולי כי היא מהווה מנוע חזק כל כך ואולי כי היא נחוצה כל כך. או במילים אחרות, עיסוק מתוך תחושה של היעדר תקווה וכמיהה אליה, או מתוך נוכחותה וההכרה בעוצמה שהיא נוטעת בנו.

ולעתים, נדמה שכאשר אנו מבקשים לטעת את התקווה הזו באחרים, כאשר אנחנו מביטים בהם, ואומרים – "יהיה טוב", "אל דאגה", "תסמכו עליי", "יהיה בסדר". אז ב"יהיה בסדר" פתאום משתנקים. מתנצלים, ומסבירים שלא התכוונו ל"יהיה בסדר". כלומר לא התכוונו לאותו "יהיה בסדר" מתוך נאום אחר של רבין, מאוחר יותר, בטקס סיום פו"מ, שבו אמר כי "לאחת הבעיות הכואבות שלנו יש שם, שם פרטי ושם משפחה – זהו צירוף שתי המילים "יהיה בסדר" [...] מאחורי שתי המילים האלה חבוי בדרך-כלל כל מה שלא "בסדר": יהדות ותחושת ביטחון עצמי מופרז, כוח ושררה, שאין להם מקום. [...] ואנחנו כבר למדנו בדרך הקשה והכואבת ש"יהיה בסדר" פירושו שהרבה מאוד לא "בסדר"."

תפקידנו כאנשי חינוך, ודאי כאנשי חינוך צבאיים, הוא להחזיק את שני הקולות גם יחד. את הקול ההוא של "ביטחון הוא התקווה של האדם", ואת הרתיעה מהחפיף והסמוך של "יהיה בסדר". ובעודנו מחזיקים את התקווה הזו ומעוררים אותה באחרים, נזכור שהיא לא קשורה ל"יהיה בסדר" ההוא, והיא ודאי שלא מצדיקה אותו. היא קשורה ללדאוג במעשים שיהיה בסדר, שיהיה טוב יותר. היא קשורה לעשייה, שלוקחת אותנו מרע לטוב, שעושה סדר, שלוקחת חלק חשוב, מעשי- בתיקון. היא קשורה לאותה הבחנה שעמד עליה הרב זקס בין אופטימיות לבין תקווה, שטוענת שתקווה ברוכה במעשה, במעורבות, ביכולת שלנו לשנות לטובה.

היום, י"ב בחשוון, חל יום הזיכרון הממלכתי לציון הירצחו של יצחק רבין ז"ל. זו הזדמנות וחובה לעסוק בזיכרו, בתרבות של מחלוקת ובגבולותיה, בערכי הפלמ"ח עליהם חונך וחינך אחרים, בחשיבותה של דמוקרטיה ועוד. וזו גם הזדמנות לעסוק בחלק הזה של מורשתו: התקווה של האדם היא ביטחון, והיא נחוצה לנו אולי יותר מאי פעם. נבנה אותה בעמל כפינו, בתכניות עבודה ובתכניות חינוך, במעשי יום יום של תקווה.

שנחנך לתקווה, ושנממש אותה במעשינו.

יהי זיכרו של יצחק רבין ברוך.